

Arşivlerde Çalışanların Hizmet İçi Eğitim Gereksinimleri*

In Service Training Requirements of Archives Staff

Şerife Sinem KANAR**

Öz

Bu çalışmada arşivlerde görev yapan arşivcilerin hizmet içi eğitim gereksinimleri konusu incelenmiştir. Araştırmanın amacı; arşivde görev alan arşivcilerimizin, hizmet içi eğitime neden gereksinim duyduklarını, bu gereksinim boyutunu, özelliklerini ve nasıl bir hizmet istediklerini ortaya koymaktır. Araştırma 5 farklı arşivde Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunlarının görüşlerinden yararlanılarak oluşturulmuştur. Mezunların görüşleri bir araştırma yöntemi olan anket çalışması ile aktarılmıştır. Araştırma içinde bir çok konuda önemli verilere erişilmiştir ve arşivcilerimizin büyük bir bölümünün hizmet içi eğitime gereksinim duydukları anlaşılmaktadır.

Anahtar sözcükler: Arşivler, Arşivciler, Hizmet içi eğitim, Mesleki eğitim

Abstract

In this study on-the-job training requirement of the archivists who work in archives is analysed. The purpose of the study is to show why the archivists require on-the-job training, what are the dimension and features of this requirement and what kind of offering they would want. The research is done in five different archives by benefiting from the opinions of the graduates from information and document management department. The opinions of graduates are taken by questionnaires. In the research, important data about many topics were collected and it is seen that most archivists need on-the-job training.

Keywords: Archives, Archivists, In service training, Job training

Arşiv Tanım, Amaç ve Görevleri

Arşivler tarih boyunca insanın sahip olduğu bilinçli belleğinin temelleridir (Delmas 1991,1). Arşivlerin temel görevi ulusların geçmişteki deneyimlerini ve kişilerin haklarını korumak ve bu belgeleri birer kanıt unsuru olarak saklamaktır. İnsanlar ve kurumlar birbirleriyle ilişki kurar ve iş yaparken belgeler yaratır ve kullanırlar. Bu belgeler insan etkileşiminin sosyal dokusundaki ipliklerdir (Mc Kemmish 1993,5).

Genel olarak arşivler, kütüphaneler ve dokümantasyon merkezlerinden amaç ve işlev yönünden farklılık göstermektedirler. Arşivler her şeyden önce devlet ve onun

* İlgili çalışma 2011 yılı Genç ÜNAK makale yarışmasında üçüncü olmuştur.

** Hacettepe Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü, sinemkanar@hotmail.com

haklarıyla ilgili belgelerin koruyucusudur. Kurumların geçmişteki önemli belgelerini saklama işlevleri vardır (Delmas 1991,3). Arşiv malzemeleri nerede tutulursa tutulsun sadece geçmiş öğrenmek için değil, geçmiş hakkındaki bilgilerin günümüze ve geleceğe yaptığı etkiyi görmek için de önemlidir. Devletlerin, örgütlerin ve kurumların korunması ve geliştirilmesi arşivlerin korunmasına ve etkin bir şekilde kullanılmasına bağlıdır. Arşivlerin, belgelerin değerlerini belirleme, değer taşımaya devam eden kayıtları yönetme, kaynakların bütünlüğünü koruma ve ileride kullanımlarını sağlamaya ilgili gereksinimleri karşılamak için kayıtlar tutma, bilgi derleme, çözümlene ve bu bilgiyi arşiv bilgi sistemlerine dahil etme gibi görevleri vardır (Mc Kemmish 1993,11). Arşivcilikte ana ilke "aslına saygı" olarak nitelendirilebilir ve tabii ki bu hizmetlerin yerine getirilmesindeki başarı arşiv personelinin niteliğiyle doğrudan ilintilidir.

Hizmet İçi Eğitim Tanımı ve Amaçları

İşeyeni giren kişi, işe başladığı tarihten işten ayrılacağı zamana kadar geçen süre içerisinde işinin gelişimine yönelik her türlü gelişme ve değişimlere uyum sağlayabilmesi için sürekli olarak eğitilmek zorundadır. İş görenlerin işe yaklaşmasını sağlamak, verimliliği arttırmak, gelecekteki görevleri ve sorumlulukları yerine getirebilmek için eğitilmesi gerekmektedir. Bu da hizmet içi eğitimle mümkün olmaktadır. Hizmet içi eğitim, "kişiyi işi ile kesin hukuki ilişkisinin kurulduğu tarihten, işten ayrıldığı tarihe kadar geçen süre içinde, işin gerektirdiği performans düzeyine ulaşması için gereken bilgi, beceri ve davranışların sistemli bir şekilde öğretilmesidir" (Can, Akgün ve Kavuncubaşı, 1995, 195). Daha ayrıntılı bir tanımla hizmet içi eğitim; üretim ve hizmette etkinliğin, verimin, kalitenin yükseltilmesi, ürünün üretimi ve tüketimi sürecinde meydana gelebilecek hataların ve kazaların azaltılması, maliyetlerin düşürülmesi, satış ve hizmet sunumunda nitel ve nicel yönden gelişmenin sağlanması, karların yükseltilmesi, vergi gelirlerinin ve tasarruflarının artırılması amacıyla işgücüne verilen temel meslek ve beceri eğitimi yanında; iş görene yönelik çalışma hayatı süresince bilgi, beceri, davranış ve verim düzeyini yükseltici planlı eğitim etkinlikleridir (Tufan Aytaç, "Hizmet İçi Eğitim Kavramı ve Uygulamada Karşılaşılan Sorunlar").

Hizmet içi eğitimin amacı şu şekilde sıralanabilir;

- ◇ İşe başlayan çalışanın kuruma uyumunu sağlamak ve kurumun amaç ve politikalarını öğretmek,
- ◇ Mevcut ve/veya değişen iş akışını çalışan personelin mümkün olan en kısa sürede öğrenmesini sağlamak,
- ◇ Çalışan personelin işyerine olan aidiyet duygusunu geliştirmek,
- ◇ Bilim, teknoloji, ekonomi ve iş hayatında meydana gelen gelişmelere ve değişimlere uyum sağlayarak, yeni metot ve tekniklerin geliştirilmesine katkıda bulunmak,
- ◇ Ofiste gerçekleştirilen işlerin nitelik, nicelik ve verimliliğini arttırmak,

- ◇ Çalışan personelin görev, yetki ve sorumlulukları konusunda bilgileri artırılarak ofiste gerçekleştirilen işlerin zamanında gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak ve hataların en aza indirilmesini sağlamak,
- ◇ Malzeme ve enerji tasarrufunun gerekliliği verilerek, minimum maliyetlerle kaliteli mal ve hizmet üretimini sağlamak,
- ◇ İş kazalarını ve meslek hastalıklarını önleyici bilgiler vermek, iş güvenliğini sağlamak,
- ◇ İşin gerektirdiği temel mesleki bilgi ve becerileri öğretilerek, çalışan personelin kendine güvenini sağlayarak moralini yükseltmek,
- ◇ Ofis ortamında çalışan kişiler ve departmanlar arasında iletişimi sağlamak,
- ◇ Çalışan personele kariyer yapma imkânı sağlayarak, üst kadrolar için eleman ihtiyacını örgüt içerisinde sağlamak,
- ◇ Örgüte dinamizm ve saygınlık kazandırarak çalışan personelinde işinde başarı ve saygınlık kazanmasını sağlamak.

Arşivcilerin Hizmet İçi Eğitim Gereksinimleri

Bilgi ve iletişim alanındaki değişimler kaynakları ve hizmetleri etkilemekte, mesleğin her aşamasındaki personelin hizmet içi eğitime gereksinim duymasına neden olmaktadır (Ramaiah ve Moorthy, 2002, s.25). Diğer bir deyişle teknolojiye ve iletişim araçlarındaki hızlı gelişmeler kütüphanecilerin sürekli eğitimini gerektiren temel neden olarak görülmektedir (Nicholson, 1993, s.262). Hem sanayileşmiş hem de gelişmekte olan ülkelerde bilgi profesyonelleri çok büyük değişimlerle yüz yüze kalmaktadır. Toplumda meydana gelen sürekli ve hızlı gelişmeler ile teknik, politik ve ekonomik alandaki değişimler hem bireyleri hem de mesleki yapıları yeniden pozisyon bulmaya zorlamış, mesleki etkinliklerini yeniden tanımlanmasını gerektirmiştir (Wormell, 1993, s. 336). Hizmet içi eğitimin amacının arşivlerde teknolojik gelişmelere uyum sağlaması olduğu söylenebilir (Çelik, 1998, s.105). Arşivlerde eğitimin amaçları şöyle sıralanabilir:

1. Verimli arşiv hizmetleri için personele beceri ve yeterlilik sağlamak,
2. Yüksek nitelikte hizmetler için yeni beceri ve yeterlilikleri geliştirmek,
3. Personele hem kişisel hem de mesleki gelişim fırsatları sunmak,
4. Arşivcilerin uzmanlık alanlarındaki eksiklikleri gidermek,
5. Gereksinim duydukları alanlarda bilgi politikaları geliştirmek,
6. Arşiv personelinin ücret ve hizmet koşullarını geliştirmek,
7. Arşivcilerin yönetim becerilerini geliştirmek.

Yukarıda sıralanan amaçlar ışığında arşivlerde hizmet içi eğitimin amaçları bireysel, eğitimsel ve ekonomik amaçlar olarak gruplanabilir. Hizmet içi eğitim, bireysel açıdan arşivcilerin uzmanlık alanlarındaki eksiklikleri giderecek, kariyerlerinde yükselmelerine yardımcı olacak yeni yeterlilikleri tanımlamayı, geliştirmeyi ve personele hem kişisel hem de mesleki gelişim fırsatları sunarak bu becerileri kazandırmayı amaçlamaktadır. Arşivcilerin hizmet içi eğitim ve gelişim programlarını izleyerek mesleki gelişimle ilgili programların zayıflıklarını ortaya çıkarmak hizmet içi eğitimin eğitimsel amacıdır. Hizmet içi eğitimin ekonomik amacı ise arşivcilerin ücret ve hizmet koşullarını geliştirmektir (Yılmaz 2009, 58).

Kurumlar, mesleki kuruluşlar, arşivcilik eğitimi veren okullar, hizmet sağlayıcılar ve danışmanlar arşivciler için sürekli eğitim sağlayan kuruluşlar olarak gruplandırılabilir (Nicholson, 1993, s.264). Arşivlerde hizmet içi eğitimin türleri dahili (internal) ve harici (external) olarak ikiye ayrılmıştır. Harici eğitim türünde personel çalıştığı bölüm dışında eğitilmektedir. Katılımcılar genelde başka arşivlerden gelenlerle bir aradadırlar. Eğitimciler de yine kurum dışındadır. Dahili eğitim türünde, eğitim arşiv içinde yapılmakta ve diğer arşiv personelinde de yararlanılmaktadır. Dahili eğitimin farklı kurumlardan meslektaşlarla bir arada olmaya imkan tanıyıp, katılımcıların yeni ilişkiler kurmasını sağlamaktadır (Lobban, 1997, ss.16- 17).

Çalışmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Araştırma kapsamında arşivlerde görev yapan arşivcilerin hizmet içi eğitim gereksinimleri konusu irdelenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın amacı; "Arşivlerde çalışanların, hizmet içi eğitime neden gereksinim duyduklarını, bu gereksinimlerinin boyutunu, özelliklerini ve nasıl bir hizmet içi eğitim istediklerini ortaya koymaktır". Ülkemizde kuruluşların arşiv birimlerinde çalışan personelin yaptıkları işe yönelik herhangi bir hizmet içi eğitimden olanaklarından yoksun olmaları çalışmanın amacını oluşturmaktadır. Çalışma, betimleme yöntemi ile anket ve görüşme teknikleri kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Betimleme "olayların, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu açıklamaya çalışan incelemelerdir. Bu doğrultuda; 5 arşiv incelenerek elde edilen bulgular ve değerlendirmelere yer verilecektir. Sözü geçen arşivler; Sermaye Piyasası Kurulu Arşivi, Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü-Arşiv Daire Başkanlığı, Vakıflar Genel Müdürlüğü, Türk Kızılay Arşivi, Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü gibi önemli kurumlardan oluşmaktadır. Proje kapsamında hazırlanan anket soruları Şenol Karadeniz'in hazırlamış olduğu tez çalışmasının anket sorularından yararlanılmıştır.

Bulgular ve Değerlendirme

Bu bölümde arşivlerde çalışan personelin, arşivcilerin hizmet içi eğitim gereksinimlerine yönelik olarak uygulanan anket verileri değerlendirilecektir.

Arşivcilerin Kişisel ve Mesleki Özellikleri

Araştırmaya katılan arşivcilerin %60'ı bayan, %40'ı erkektir. Arşivcilerin, %86.7'si Lisans mezunu olup,%13.3'ü yüksek lisans eğitimini tamamladıkları görülmektedir. Mezun olunan üniversiteler arasında 2 üniversitede yığılma vardır. Bunlardan %66.7'si Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi mezunu iken %26.7'si Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi mezunudur. Mezuniyet yıllarına bakacak olursak; arşivlerde çalışan personelin büyük bölümü 2001-2009 yılları (%66.5) arasında mezun olmuştur. Daha sonra 1981-1990 yıllarında mezun olanların oranı ise %13.4 olup en az mezuniyet yılı 1991-2000 yılları (%13.4) arasındadır. Arşivcilerin meslekte geçirdikleri süreyi inceleyecek olursak; personelin çalışma yılları dikkate alınmıştır verilere göre 1-5 yılları arasında çalışanların oranı %53.4,6-15 yılları arasında çalışanların oranı %33.3,16-25 yılları ise %13.3'lük pay bulmaktadır.

Araştırmaya katılan arşivcilerin çok az bir bölümü (%6.7) üniversitede alınan eğitimin hiç yeterli olmadığını ifade etmişlerdir. Araştırmaya göre arşivde çalışan personel çalışmaya başladıklarında aldıkları eğitimin kısmen yeterli olduğunu görmekteyiz. Eğitimin "büyük ölçüde yeterli oldu" seçeneği %60 gibi büyük bir orana sahipken,"tamamen yeterli oldu" seçeneği %6.7,"çoğu zaman yeterli oldu" seçeneği ise %26.7'lik bir orana sahiptir.

Arşivde çalışırken üniversitede alınan eğitimin bazı konularda yeterli olmadığı kanısında olan personel daha çok (%40) Osmanlıcanın yeterli düzeyde verilmediğini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra geri kalan %60 ise farklı konularda dağılım göstermiştir bunlar; arşiv iş ve işlemleri kağıt üzerinde olmaktan çok uygulamalı olarak anlatılmalı(standart dosya palanı birim ve kurum arşiv işlemlerinin neler olduğu gibi) öğrenciler tarafından bilinmeli, arşiv kapsamlı eğitimden ziyade kütüphanecilik eğitimi verildiği, arşivin önemli bir parçası olan güncel belgelerin yönetilmesi ve arşivle ilişkilendirilmesi konusunun çok eksik işlenmesi, eski yazı ve belge restorasyonu eğitiminin eksikliği, üniversitede eğitim süresinde staj sayısının az olması ve bundan dolayı iş yerinde öğrenme, pratik yapma gibi şanslarının olmaması, modern arşivlerden bahsedilmemesi, üniversitede verilen arşivcilik derslerinin sadece temel olduğu bu yüzden sadece meslek alanını tanıma olanağı sağladığı, yabancı dil gibi konulardır. Aldığı eğitimin tamamen yeterli olduğunu düşünen personelde araştırmada yer almaktadır.

Tablo I. Bilgi Teknolojisi ile Birlikte Arşivlerin ve Arşivcilerin Günümüzdeki Rollerinin Değişmesi Düşüncesi

Görüşler	Sayı	%
Evet	9	60,0
Hayır	1	6,7
Kısmen	5	33,3
Toplam	15	100

Görüldüğü üzere Tablo I'de belirtilen görüşler bilgi teknolojisinin günümüzdeki arşiv uygulamalarının ve arşivcilerin değişeceği yönündedir(%60),diğer yandan kısmen cevabı %33.3 oranlık bir paya sahipken hayır cevabı %6.7 oranındadır. Teknolojik gelişmelerin arşivleri de etkilemesi günümüz için doğal ve olması gereken bir durumdur diyebiliriz.

Arşivcilerin Mesleki Gelişmeleri İzleme Durumları

Araştırma kapsamında arşivcilerin mesleki gelişmeleri ne kadar izleyebildiklerini belirlemek ve eğer izleyemiyorlarsa bunların nedenleri konusunda yine kendi düşüncelerini öğrenmek amaçlanmıştır. Tablo II, Tablo III, Tablo IV arşivcilerin bu konudaki düşüncelerini yansıtmaktadır.

Tablo II. Meslek ile İlgili Gelişmelerin İzlenme Durumu

Görüşler	Sayı	%
Hiç izleyemiyorum	-	-
Bazen izleyebiliyorum	9	60,0
Çoğunlukla izleyebiliyorum	4	26,7
Her Zaman izleyebiliyorum	2	13,3
Toplam	15	100

Tablo II'ye göre mesleki gelişmeleri "hiç izlemeyen" arşivci bulunmamaktadır, bu durum arşivcilerin mesleki gelişmeleri takip ettiklerinin bir göstergesi olabilir. Mesleki gelişmeleri "bazen izleyebilen" arşivcilerin oranı %60 iken "çoğunlukla izleyebilen" %26.7'dir."Her zaman izleyebilen" arşivci oranı ise %13.3 bulunmaktadır.

Mesleki gelişmeleri izleyememe konusunda nedenlere bakıldığında aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır.

Tablo III. Mesleki Gelişmeleri Yeterince İzleyememe Nedenleri

Nedenler	Sayı	%
Üst birimlerin olanak sağlamaması	3	20,0
Yöneticilerin önem vermemesi	4	26,7
Yöneticilerin engelleyici tutumları	1	6,7
İşlerin yoğunluğu	5	33,3
Ekonomik yetersizlikler	2	13,3
Diğer	-	
Toplam	15	100

Tablo III'ten anlaşılacağı üzere arşivcilerin çoğunluğu (%33.3) mesleki gelişmeleri işlerin yoğunluğu nedeniyle izleyememektedirler, ankete katılan arşivcilerin bu konuda ikinci unsur olarak gördükleri yöneticilerin önem vermemesidir (%26.7). Bu konuda yöneticilerin genelde engelleyici bir tutum sergilemedikleri (%6.7) anlaşılmaktadır.

Arşivcilerin hangi mesleki gelişmeleri ne kadar izleyip izleyemedikleri hizmet içi eğitim konusu bağlamında değerlendirilmesi gereken bir konudur. Buna ilişkin veriler Tablo IV'de yer almaktadır.

Tablo IV. Arşivcilerin Çeşitli Mesleki Gelişmeleri İzleme Durumları

Mesleki gelişmeler	Evet		Hayır		Kısmen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Bilgi okur yazarlığı	9	60,0	3	20,0	3	20,0	15	100
Telif hakları	7	46,3	4	26,7	4	26,7	15	100
Dijitalleştirme	9	60,0	-	-	6	40,0	15	100
Elektronik kaynaklar	8	53,4	2	13,3	5	33,3	15	100
Web hizmetleri	9	60,0	2	13,3	4	26,7	15	100
Çevrimiçi kataloglar	2	13,3	8	53,4	5	33,3	15	100
Teknik hizmetler	8	53,4	2	13,3	5	33,3	15	100
Kullanıcı hizmetleri	8	53,4	2	13,3	5	33,3	15	100
Yaşam boyu öğrenme	8	53,4	5	33,3	2	13,3	15	100
Halkla ilişkiler	2	13,3	8	53,4	5	33,3	15	100

Arşivcilerin büyük bir çoğunluğunun bilgi okuryazarlığı, dijitalleştirme, web hizmetleri gibi güncel konuları %60 gibi büyük bir oranla takip ettikleri sonucu ortaya çıkmıştır. İkinci grup olarak takip edilen konular ise elektronik kaynaklar, teknik hizmetler, yaşam boyu öğrenme %53.4'lük bir orana sahiptir. Bütün bu konuların

yanında “elektronik belgenin yönetimi ve arşivlenme süreci” konulu eğitimi takip eden arşivcilerimiz (%6.7) de bulunmaktadır.

Arşivcilerin Yenilikleri Arşivlerine Uygulayabilme Yeterlilikleri

Arşivcilerin çalıştıkları kurumlarda gelişmeleri uygulayıp uygulayamadıkları da hizmet içi eğitimin bir parçasıdır, bu kapsamda değerlendirilmelidir. Tablo V bu konudaki yeterliklere ilişkin verileri ortaya koymaktadır.

Tablo V. Arşivcilerin Mesleki Yenilikleri Çalıştıkları Kütüphanelerde Uygulayıp Uygulayamadıklarına İlişkin Görüşleri

Görüşler	Sayı	%
Evet	4	26,7
Hayır	6	40,0
Kısmen	5	33,3
Toplam	15	100

Tabloya göre arşiv personelinin büyük bir bölümü (%40) gelişen yenilikleri uygulayamamaktadır, diğer büyük çoğunluk ise (%33.3) kısmen uygulayabilmektedirler. Uygulayabilen personelimiz ise %26.7 gibi küçük bir orana sahiptir. Veriler, arşiv personelinin büyük çoğunluğunun hizmet içi eğitim gereksinimini ortaya çıkarmaktadır. Arşivcilerin mesleki gelişmeleri izleyip, takip etmeleri gelişmeleri kurumlarında uygulamaya yeterli olmamaktadır aynı zamanda bu gelişmeleri aktarabilmek için yeterli bilgi ve beceriye de sahip olunması gereklidir. Arşivcilerin çok büyük bir bölümü (%80) arşivlerdeki yenilikleri çalıştıkları kurumlarda uygulamada bilgi ve beceriye gereksinim duyduğunu ifade etmiştir. Ayrıca bu konuda arşiv personelinin büyük bir çoğunluğunun aynı görüşte olduğu (%86.7) üst birimlerin yeterince destek sağlamadığı ortaya çıkıyor. Üst birimlerin bu konudaki tutumu arşiv personelinin gelişen yenilikleri hem takip etmesini hem de çalıştıkları arşivde uygulamaya gitmesini engeller niteliktedir.

Arşivcilerin Hizmet İçi Eğitim Gereksinimleri

Arşivcilerin, hizmet içi eğitime gereksinim duyup duymadıkları, hizmet içi eğitime neden gereksinim duydukları, katıldıkları hizmet içi eğitimler gibi araştırmanın asıl amacı olan hizmet içi eğitim ile ilgili veriler incelenmiştir. Araştırmaya göre arşiv personelinin büyük bir çoğunluğu (%66.7) hizmet içi eğitime gereksinim duymaktadırlar bunu yanında gerek duymayan (%33.3) bu konuna kendilerini yeterli gören personel de mevcuttur. Araştırmanın konusu olan hizmet içi eğitim görüldüğü üzere arşivciler için gerekli ve önemli bir unsurdur, arşivcilerin de büyük çoğunluğu bu görüşte olup hizmet içi eğitime gereksinim duyduklarını ifade etmişlerdir.

Tablo VI'da gereksinim duyulan hizmet içi eğitimin nedenlerini ortaya konmaktadır.

Tablo VI. Arşivcilerin Hizmet İçi Eğitime Gereksinim Duyma Nedenleri

Nedenler	Sayı	%
Mesleki gelişmeleri yeterince izleyemediğim için	5	33,3
Mesleki gelişmeleri arşivdeki hizmetlere uyarlamada gereksinim duyduğum bilgi ve becerileri artırmak için	6	40,0
İlgili birimlerin hizmet içi eğitim konusundaki destekleri yetersiz olduğu için	4	26,7
Meslekte yükselebilmek için	3	20,0
Genel kişisel gelişimim için	7	46,7
İşimdeki başarıyı, motivasyonumu ve memnuniyetimi artırmak için	8	53,3
Üniversitede aldığım eğitim eksik ve yetersiz olduğu için	2	13,3

Araştırmaya katılan arşivcilerin hizmet içi eğitime duydukları gereksinim iş yaşamlarında başarı, motivasyonu ve memnuniyeti artırmanın (%53.3) ve genel kişisel gelişimin (%46.7) en önemli nedenleri olduğu anlaşılmaktadır. Arşivcilerin küçük bir kısmı (%33.3) mesleki gelişmeleri izleyememe ve mesleki gelişmeleri arşivdeki hizmetlere uyarlamayı (%40) neden olarak görmektedirler. Bunları ilgili birimlerin desteklerini yetersiz oluşu (%26.7) ile meslekte yükselebilmek (%20) takip etmektedir. Bu konuda üniversitede aldıkları eğitimin yetersizliği ciddi bir neden olarak görülmemektedir.

Arşivcilerin iş yaşamındaki hizmet içi eğitim fırsatlarına karşı genel tutumları yasal zorunluluk ile ilişkisi (%6.7) yani çok az bir bölümün yasal zorunluluk boyutuyla bu tür etkinliklere katılımı söz konusudur.

Arşivcilerin Katıldıkları Hizmet İçi Eğitimler

Arşivcilerin hizmet içi eğitim gereksinimlerini anlayabilmek için daha önce katıldıkları hizmet içi eğitimleri, bu eğitimlerin türlerini ve ne kadar yeterli olup olmadığını incelemek araştırma için önemli bir konudur ve tablo VII ve tablo VIII bu konuya ilişkin verileri sunacaktır. Mesleki yaşantıları boyunca hiçbir hizmet içi eğitim etkinliğine katılmayan arşivcilerin oranı %13,3 tür. Bir kaç kez katılanlar ile 5-10 etkinliğe katılanların oranlarının (%40) aynı olduğunu görmekteyiz. 11 ve üzeri etkinliğe katılanların oranı ise

oldukça düşük (%6.7). Hizmet içi eğitim ile ilgili bütün etkinlikleri arşiv personelimizin yeterince takip edemediklerini görmekteyiz. Son iki yıl içerisinde takip edilen hizmet içi eğitim ise güncelliği sınamak açısından oluşturulmuştur.

Tablo VII. Arşivcilerin Mesleki Son İki Yılda Katıldıkları Hizmet İçi Eğitim Sayıları

Eğitime katılma sayısı	Sayı	%
Hiç katılmadım	4	26,7
Bir etkinliğe katıldım	2	13,3
İki etkinliğe katıldım	4	26,7
Üç etkinliğe katıldım	1	6,7
Dört ve daha fazla etkinliğe katıldım	4	26,7
Toplam	15	100

Bir önceki tabloya göre durum biraz farklılaşmaktadır, son iki yıl içerisinde güncelliği içermesi açısından oluşturulan bu tabloda hiç katılmayanların oranı %26.7, bir etkinliğe katılanların oranı %13.3, iki etkinliğe katılanların oranı %26.7, üç etkinliğe katılanların oranı %6.7 ve dört ve daha fazlası etkinliğe katılanların oranı ise yine %26.7 oranındadır. Hiç katılmayanlar, iki, dört ve üzeri etkinliğe katılanların oranı benzerlik göstermektedir.

Arşivciler katıldıkları hizmet içi eğitim etkinliklerinde elde ettikleri bilgi ve becerileri uygulamaya tümüyle ya da kısmen aktardıklarını söyleyen arşivcilerin oranının %80'e ulaşması alınan bu eğitimlerin yararlı ve gerekli olduğu biçiminde yorumlanabilir. Katılan hizmet içi eğitimlerin ise beklentileri ne ölçüde karşıladığı Tablo VIII'de yer almaktadır.

Tablo VIII. Katılan Hizmet İçi Eğitimlerin Beklentileri Ne Ölçüde Karşıladığı

Görüşler	Sayı	%
Tamamen karşıladı	1	6,7
Büyük ölçüde karşıladı	4	26,6
Çok az karşıladı	9	60,0
Hiç karşılamadı	1	6,7
Toplam	15	100

Arşivcilerin büyük bir çoğunluğunun görüşü beklentileri çok az karşıladığı (%60) yönündedir ve azımsanmayacak bir orandır bu yönde bir eleştiri olarak kabul edebiliriz fakat buna karşın %26.6 oranında ise beklentilerin büyük oranda karşılandığı görüşü ortaya çıkmaktadır.

Arşivcilerin Hizmet İçi Eğitim Fırsatlarına Karşı Tutumları

Araştırmaya katılan arşivcilerimizin hizmet içi eğitim fırsatlarına karşı tutumlarının kişisel bir duygu ve düşünceden mi yoksa bir zorunluluktan mı oluştuğunu belirlemek üzere oluşturulan veriler yer almaktadır. Araştırmaya katılan bütün personelin hem yurt içinde hem de yurt dışında gerçekleşecek olan hizmet içi eğitime katılma oranları %100'dür. Bu durum çalışan personelin gerek yurt içi gerekse yurt dışında bir eğitime ihtiyaç duyduklarının ve bu duruma istekli olduklarını göstermektedir. Aşağıda (Tablo IX)'da hizmet içi eğitime katılmayı istememe nedenleri incelenmiştir.

Tablo IX. Arşivcilerin Hizmet İçi Eğitime Katılmayı İstememe Nedenleri

Nedenler	Seçen		Seçmeyen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Konu ilgi çekici değilse ve konuyu yararlı bulmuyorsa	7	46,7	8	53,3	15	100
Eğitimi verenleri yeterli bulmuyorsa	6	40,0	9	60,0	15	100
Ulaşım sorunu varsa	2	13,3	13	86,7	15	100
Yeterince zamanı yoksa	2	13,3	13	86,7	15	100
Eğitim için ücret harcama yapması gerekiyorsa	1	6,7	14	93,3	15	100
Hizmetlerde fazla bir şeyi değiştiremeyeceğini düşünüyorsa	1	6,7	14	93,3	15	100
Yönetici engelleyici bir tutum takınırsa	1	6,7	14	93,3	15	100
Görevde yükselmeye bir yararı olmayacaksa	1	6,7	14	93,3	15	100

Tabloya göre arşivcilerin eğitime katılmak istememelerinin en büyük iki nedeni olarak konunun ilgi çekiciliği (%46.7) ve eğitimi verenlerin niteliği (%40) olarak görülmektedir, bunların yanı sıra ulaşım sorunu (%13.3) ve yeterince zaman olmaması (%13.3) diğer önemli nedenler arasında gösterebiliriz. Araştırmadan anlaşılıyor ki, hizmet içi eğitimde arşivcilere konunun ilgi çekiciliği ve yararlı olması en çok tercih edilen faktördür aynı zamanda eğitimi verenlerin niteliği de bir o kadar önemsenmektedir. Verilerden anlaşıldığı gibi arşivcilerin çoğunluğunun eğitim konusunda son derece istekli oldukları, kişisel bir beklenti içinde bulunmadıkları ve mesleki kaygılarla hareket ettikleri biçiminde yorumlanabilir.

Hizmet İçi Eğitimin Yararları

Hizmet içi eğitimin hem bireysel hem de kurumsal faydaları da Tablo X'da görülmektedir.

Tablo X. Arşivcilere Göre Hizmet İçi Eğitimin Bireysel ve Kurumsal Yararları

Bireysel yararlar	Seçen		Seçmeyen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Mesleki yeterliliği artırır	13	86,7	2	13,3	15	100
Motivasyon, başarı ve memnuniyeti artırır	12	80,0	3	20,0	15	100
Mesleki konularda kendine güveni artırır	9	60,0	6	40,0	15	100
Görevde yükselmeye katkı sağlar	4	26,7	11	73,3	15	100
Ücrette artış sağlar	2	13,3	13	86,7	15	100
Bir yarar sağlamaz	-	-	-	-	-	-
Hizmet içi eğitimin kurumsal yararları	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Arşivin çalışma verimliliği artar	14	93,3	1	6,7	15	100
Arşivin kalitesi artar	14	93,3	1	6,7	15	100
Gelişmelerin hizmetlere yansıtılması kolaylaşır	13	86,7	2	13,3	15	100
Arşiv yönetim sorunları azalır	6	40,0	9	60,0	15	100
İşten ayrılmalar azalır	2	13,3	13	86,7	15	100
Bir yarar sağlamaz	-	-	-	-	-	-

Tablo X'da eğitimin bireysel yararlar olarak en çok mesleki yeterliliğin artması (%80) olduğunu bunun yanı sıra %60 oranla mesleki konulardaki güvenin artması ile motivasyon, başarı ve memnuniyet konusu takip etmektedir. Görevde yükselme (%26.7) ve ücretin artması (%13.3) konuları fazla önem taşımamaktadır. Hizmet içi eğitimin bir yarar sağlamayacağı düşüncesi hiçbir arşivcimiz tarafından işaretlenmemiş olup, hizmet içi eğitime gereksinim duyduklarını bir kez daha anlamak mümkün. Tabloya göre yapılan hizmet içi eğitimlerin kurumsal bazda yararlı olduğu düşünülmektedir. Kurum açısından en önemli iki konu arşivin çalışma verimliliği ve arşivin kalitesinin artması (%93.3) olarak görülmektedir. Gelişmelerin arşiv hizmetlerine yansıtılması (%86.7) ile arşiv yönetim sorunlarının azalması (%40) konuları da azımsanmayacak oranla önem taşımaktadır. İşten ayrılmaların azalması yönünde hizmet içi eğitim çok bir faydası olmadığı yorumunu yapabiliriz.

Hizmet İçi Eğitimde Kurumsal Sorumluluk

Arşivcilerin gereksinim duydukları bilgi ve beceriyi sağlamada hangi kurumları sorumlu gördüklerini anlamak ve bu konudaki düşüncelerini öğrenmek, kütüphaneciler için

hazırlanacak hizmet içi eğitim programlarının çerçevesini oluşturmada önemlidir. Tablo XI'de sorumluluk derecelerine ilişkin görüşler yer almaktadır.

Tablo XI. Arşivcilere Göre Hizmet İçi Eğitim Konusunda Kurumların Sorumluluk Dereceleri

Sorumluluk dereceleri	Kurumlar									
	Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü		İlgili diğer birimler		Mesleki dernekler		Üniversite		Belediye	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
1. derece	9	60,0	8	53,7	1	6,7	2	13,3	2	13,3
2. derece	1	6,7	2	13,3	4	26,7	3	20,0	1	6,7
3. derece	1	6,7	5	33,3	5	33,3	6	40,0	12	80,0
4. derece	1	6,7	-	-	4	26,7	4	26,7	-	-
5. derece	3	20,0	-	-	1	6,7	-	-	-	-
Toplam	15	100	15	100	15	100	15	100	15	100

Arşivciler Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'nü bu konuda en yetkili (%60) olarak görmektedirler, ardından ilgili birimler (%53.7) ile onu takip etmektedir. 2.derece olarak en arşivciler için en fazla önem taşıyan kurum ise mesleki dernekler (26,7) olmuştur, çok ilginç bir sonuç olan 3.derece ise %80 gibi büyük bir oyla belediyelerdir ve üniversitelerin bile önüne geçmiştir.

Hizmet İçi Eğitimin Unsurları

Arşivcilerin hizmet içi eğitimde en çok nelere önem verdiklerini Tablo XII'de incelenmiştir.

Tablo XII. Arşivcilere Göre Hizmet İçi Eğitimin En Önemli Unsurları

Hizmet içi eğitimin en önemli unsurları	Önem derecesi								Toplam	
	1. derece		2. derece		3. derece		Derecelendirmeyen			
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Hizmet içi eğitim içeriğinin ilgi çekici ve gereksinimlere yönelik olması	10	66,7	4	26,7	1	6,7	-	-	15	100
Hizmet içi eğitimi verecek eğiticilerin niteliğinin yeterli olması	6	40,0	3	20,0	6	40,0	-	-	15	100
Hizmet içi eğitim konularının teori-uygulama ilişkisinin dengeli olması	1	6,7	3	20,0	3	20,0	8	53,3	15	100
Hizmet içi eğitimin zamanının uygun ve süresinin yeterli olması	1	6,7	3	20,0	1	6,7	10	66,7	15	100
Hizmet içi eğitimin gerçekleştirildiği yerin (şehir) ve kurumun (mekan) uygun olması	-	-	-	-	-	-	-	-	15	100
Hizmet içi eğitim programının yoğunluğunun dengeli olması	-	-	-	-	3	20,0	12	80,0	15	100
Hizmet içi eğitimin türü ve kullanılan yöntemlerin uygun olması	-	-	1	6,7	2	13,3	12	80,0	15	100
Hizmet içi eğitimin idari organizasyonunun iyi olması	-	-	-	-	1	6,7	14	93,3	15	100
Katılımcı sayısının uygun olması	-	-	-	-	-	-	-	-	15	100

Araştırmaya göre hizmet içi eğitimin en önemli unsuru olarak arşivciler eğitimin içeriğinin ilgi çekici ve gereksinimlere yönelik olması (%66,7) olarak görmektedirler. İkinci derecede ise 3 farklı konuya aynı oranda (%20) önem verildiğini görmekteyiz bu konular ise; eğitimi verecek olan eğiticilerin nitelikleri, eğitim konularının teori-uygulama ilişkisinin dengeli olması ve eğitimin zamanının uygun ve süresinin yeterli olması konularıdır. Üçüncü derece de yer alan konu hem ikinci derece de yer alıp

hem de arşivciler tarafından bir kez daha ne kadar önemli olduğunu anladığımız eğitimi verenlerin niteliği (%40) yer almaktadır. Diğer konular yani eğitimin idari organizasyonu, eğitimi gerçekleştirildiği yer gibi arşivciler tarafından ilk üç derecede önemli görünmemektedir. Anlaşıldığı üzere arşivciler, hizmet içi eğitimde eğitimin niteliği unsuru üzerinde durmaktadırlar.

Hizmet İçi Eğitimde Arşivcilerin Tercihleri

Arşivcilerin hangi konularda hizmet içi eğitime gereksinim duydukları, hangi hizmet içi eğitim türü ve yöntemlerini tercih ettikleri, hizmet içi eğitimin yeri, sıklığı, süresi konusundaki düşüncelerini, eğitimin kim tarafından verilmesini istediklerini ve teori-uygulama ilişkisine yönelik eğilimlerini belirlemek araştırmanın amacı ve arşivcilerin gereksinimlerini karşılayabilecek hizmet içi eğitimi gerçekleştirebilmek açısından önemli konulardır. Bütün bu konulara ait veriler (Tablo XIII, XIV)'de incelenecektir.

Tablo XIII. Arşivcilerin Hizmet İçi Eğitim Almak İstedikleri Konular

Hizmet içi eğitim almak istenen konular	Seçilen		Seçilmeyen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
İnternet ve bilgisayar kullanımı	8	53,3	7	46,7	15	100
Elektronik bilgi erişim	8	53,3	7	46,7	15	100
İnsan psikolojisi	8	53,3	7	46,7	15	100
Arşiv hizmetlerinde dijitalleştirme	7	46,7	8	53,3	15	100
Arşiv işlem ve hizmetlerinin otomasyonu	7	46,7	8	53,3	15	100
Arşiv yönetimi	6	40,0	9	60,0	15	100
Halkla ilişkiler	5	33,3	10	66,7	15	100
Proje yönetimi	5	33,3	10	66,7	15	100
Yasal yapı(mevzuat)	5	33,3	10	66,7	15	100
Personel yönetimi	4	26,7	11	73,3	15	100
Arşiv mimarisi ve iç tasarım	4	26,7	11	73,3	15	100
Kataloglama, sınıflama, metadata	3	20,0	12	80,0	15	100

Araştırmaya katılan arşivcilerimiz en çok 3 eğitimde yoğunlaşmışlardır bunlar; internet ve bilgisayar kullanımı, elektronik bilgi erişim ve insan psikolojisi (%53,3) konulardır, arşivcilerimiz daha çok bunlar için eğitim almak istemektedirler. Teknolojinin gelişmesi her şeye yansıdığı gibi arşiv sistemlerine de yansımaktadır bu yüzden arşivcilerimizin daha çok teknolojik boyutu arşiv sistemlerine uyarılma gibi konularda eğitim almak istemeleri kaçınılmazdır. Seçilen ilk üç konudan sonra tekrar bilişim alanıyla ilgili sonuçların gelmesi şaşırtıcı değildir, arşiv hizmetlerinde dijitalleştirme ve

arşiv işlem ve hizmetlerinin otomasyonu (%46,7) bu işin bir parçasıdır. Tabloya göre en az tercih edilen eğitim konusu kataloglama, sınıflama ve metadada (%20) dir. Bu soruda diğer seçeneği için 1 arşivcimizin de farklı konularda hizmet içi eğitim konusu ortaya çıkmaktadır. Arşivcileri açısından önem taşıyan Osmanlıca ile ilgili "siyakat" bir hizmet içi eğitimi tercih ettiğini (%6,7) bildirmiştir.

Tablo XIV. Arşivcilerin Aday Memurlukta ve Hizmette Tercih Ettikleri Eğitim Türleri

Aday Memurlukta	Tercih Eden		Tercih Etmeyen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Temel eğitim	14	93,3	1	6,7	15	100
Oryantasyon	11	73,3	4	26,7	15	100
Hazırlayıcı eğitim	9	60,0	6	40,0	15	100
Staj	5	33,3	10	66,7	15	100
Hizmette	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Geliştirme eğitimi	14	93,3	1	6,7	15	100
Özel alan eğitimi	8	53,3	7	46,7	15	100
Tamamlama eğitimi	7	46,7	8	53,3	15	100
Görevde yükselme	6	40,0	9	60,0	15	100
Alan değiştirme eğitimi	4	26,7	11	73,3	15	100

Araştırmaya katılan arşivciler aday memurlukta en çok yapılacak işlerle ilgili temel bilgi ve beceri kazandıran temel eğitimi (%93,3), hizmette ise en çok arşivcilik ile ilgili gelişmeler hakkında bilgi ve becerilerini sağlayan geliştirme eğitimini (%93,3) tercih etmişlerdir. Aday memurlukta çalışılan kurumun tanıtılması yani oryantasyon eğitimi (%73,3) de azımsanmayacak düzeydedir. Hizmet sırasında verilen bir eğitim türü olan alan değiştirme (%26,7) eğitimi ise en az tercih edilendir, bu veri ile arşivcilerin alan değiştirmeyi büyük ölçüde düşünmediklerini göstermektedir.

Tablo XV. Arşivcilerin Tercih Ettikleri Hizmet İçi Eğitim yöntemleri

Eğitim Yöntemleri	Seçilen		Seçilmeyen		Toplam	
	Sayı	%	Sayı	%	Sayı	%
Seminer, kurs	13	86,7	2	13,3	15	100
Konferans, panel, forum, sempozyum	11	73,3	4	26,7	15	100
İş başında uygulama	9	60,0	6	40,0	15	100
Atölye çalışması (çalıştay, grup tartışması)	8	53,3	7	46,7	15	100
Uzaktan eğitim (internet, televizyon vb.)	7	46,7	8	53,3	15	100
Staj	4	26,7	11	73,3	15	100

Seminer (%86,7) ve konferans (%73,3) arşivciler tarafından en çok tercih edilen hizmet içi eğitim yöntemidir. Uzaktan eğitim (%46,7) ve staj (%26,7) en az tercih edilen yöntemdir (Tablo XV), uzaktan eğitimin az tercih edilmesi şaşırtıcıdır bu da gösteriyor ki arşivciler henüz yeni gelişen eğitim yöntemlerinden haberdar değiller.

Tablo XVI. Arşivcilerin Tercih Ettikleri Hizmet İçi Eğitim Yeri

Yer	Sayı	%
Çalıştığım arşivde	8	53,3
Başka bir arşivde veya kurum dışında	2	13,3
Farketmez	5	33,3
Diğer	-	-
Toplam	15	100

Arşivciler için hizmet içi eğitimin yeri çok fazla önemli değildir tablo XVI'ya göre en fazla çalıştıkları arşivde (%53,3) eğitim olması sonucu çıkmıştır. Kısacası eğitimin hangi kurumda verildiği önemli değildir.

Tablo XVII. Arşivcilerin Tercih Ettikleri Hizmet İçi Eğitimin Sıklığı

Eğitimin Sıklığı	Sayı	%
Yılda 2 kez	10	66,7
Yılda 1 kez	4	26,7
2 yılda 1 kez	1	6,7
3-5 yılda 1 kez	-	-
Toplam	15	100

Arşivcilerin en çok (%66,7) tercih ettikleri eğitim sıklığı yılda 2'dir. Arşivciler yılda 1 kez ve daha az biçimde gerçekleştirilecek eğitimi tercih etmemektedirler. Arşivcilerin sık aralıklarla hizmet içi eğitimi tercih ettiklerini söyleyebiliriz, veriler hizmet içi eğitimin gerekliliğini ve sık aralıklarla gerçekleştirilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Arşivcilerin büyük çoğunluğu hizmet içi eğitim süresinin 1-2 gün (%46,7) olması gerektiğini, 3-4 gün olmasını isteyenler ve 5 günden fazla olması gerekir diyenler ile aynı orandadır (%20). Hizmet içi eğitimin süresi arşivciler için de henüz anlaşılammış olmakta bunun nedeni de eğitimin hangi konularda ve niteliğine bağlıdır diyebiliriz.

Araştırmaya katılan arşivcilerin büyük çoğunluğu ilgili üst birim personelinden çok üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi öğretim elemanları (%60) ile arşivlerde çalışan deneyimli yönetici ve arşivcileri (%40) tercih etmektedirler. Arşivciler ilgili üst birim personelini eğitici kişiler olarak görmemektedirler. Arşivciler tercih ettikleri hizmet içi eğitim programlarında kuram-uygulama ilişkisi %80 oranda kuram ve uygulama eşit ağırlıklı olmasıdır. Diğer bir tercih ise %20 oranla uygulama ağırlıklı olmalıdır seçeneği olmuştur. Hizmet içi eğitimde dikkate alınması gereken önemli konulardır diyebiliriz.

Sonuç ve Öneriler*

Türkiye'de arşivlerde çalışan arşivcilerin, hizmet içi eğitime neden gereksinim duyduklarını, bu gereksinimlerin boyutunu, özelliklerini ve nasıl bir hizmet içi eğitim istediklerini ortaya koymak" amacıyla, oluşturulan proje çalışma sonucunda elde edilen sonuçlar şöyle sıralanabilir.

1. Araştırmaya katılan arşivcilerin cinsiyete göre dağılımı bayan çalışanların daha fazla olduğunu göstermektedir. Lisansüstü(Yüksek Lisans, Doktora) eğitim mezunu arşivci oranı son derece düşüktür. Araştırmaya katılan arşivcilerimiz en çok iki üniversite;

* Bu bölümde sunulacak sonuçlar ve geliştirilen öneriler Karadeniz,2008 çalışmasından yararlanılarak oluşturulmuştur.

Hacettepe Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü ile Ankara Üniversitesi Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü mezunlarından oluşmaktadır.

2. Arşivcilerin büyük çoğunluğu mesleğe yeni başlamışlardır ve dolayısıyla arşivlerde çalışan personelin çok deneyimli olmadıklarını söyleyebiliriz.
3. Arşivciler, arşivlerin ve çalışan arşivcilerin mevcut rollerinin değişeceğini düşünmektedirler bunun nedeni olarak da teknolojik gelişmelerin arşiv sistemlerine ve çalışanlara yansıtacağını düşündükleri biçiminde ifade edebiliriz.
4. Arşivciler mesleki gelişmeleri kendi olanakları ile yeterince takip edememektedirler; bunun nedeni olarak da işlerin yoğunluğu, üst birimlerin olanak sağlamaması ve yöneticilerin bu konuya genelde önem vermemelerinden kaynaklanmaktadır.
5. Arşivcilerin büyük çoğunluğu bilgi okuryazarlığı, web hizmetleri ve dijitalleştirme gibi güncel konulardaki mesleki gelişmeleri daha çok izleme eğiliminde olup eski yöntemler kataloglama, sınıflama gibi konular neredeyse tamamen terk edilmek üzere olduğu yorumunu yapabiliriz.
6. Arşivcilerin mesleki gelişmeleri izleyip, yeniliklerden haberdar olmaları bu yenilikleri uygulamaya aktarmaları için her zaman yeterli olmamaktadır. Arşivcilerin genelde arşivler ile ilgili yeni gelişmeleri çalıştıkları kurumda tam anlamıyla uygulayamadıkları sonucu ortaya çıkmaktadır.
7. Araştırma sonucunda ortaya çıkan bilgi ve beceri gereksinimini arşivciler bazı nedenlerden dolayı istemektedirler bunlar da daha çok; iş yaşamında motivasyonu, başarıyı ve memnuniyeti sağlama, genel kişisel gelişim ve mesleki gelişmeleri arşiv hizmetlerine uyarlama gibi önemli konular etrafında toplanmaktadır.
8. Arşivcilerin mesleki yaşantıları boyunca katıldıkları hizmet içi eğitim sayıları oldukça düşüktür, bunlar içerisinde meslek yaşamları boyunca ve son iki yıl içerisinde hiçbir hizmet içi eğitime katılmayan arşivcilerimiz de mevcuttur bu durum hem arşivcilerimiz için hem de kurumun geleceği için olumsuz bir durumdur.
9. Arşivciler mesleki yaşantıları boyunca katıldıkları hizmet içi eğitimlerinden kazandıkları bilgi ve becerileri uygulamaya kısmen aktarabilmişlerdir. Bu tür eğitim etkinliklerinin arşivcilerin beklentilerini çok az karşıladığını belirtmişlerdir.
10. Arşivciler yurt içi ve yurt dışında düzenlenecek hizmet içi eğitim etkinliklerine son derece isteklidirler. Hem yurt içi hem de yurt dışı eğitimine katılma isteği eşit düzeydedir.
11. Hizmet içi eğitime katılmama nedenlerinden konunun ilgi çekiciliği ve yararlı olması arşivciler için en önemlisidir. Bunun dışında; eğitim verenlerin niteliğini de

önemsemektedirler. Arşivciler bu tür etkinliklere son derece isteklidirler ve kişisel bir beklenti içinde olmayıp meslekleri adına beklentileri olduğunu söyleyebiliriz.

12. Arşivciler hizmet içi eğitimin hem bireysel hem de kurumsal açıdan yararlı olduğunu düşünmektedirler. Onlara göre mesleki yeterliliğin artması, motivasyon, başarı ve memnuniyeti geliştirmesi en önemli bireysel yararlarıdır. Kurumsal açıdan ise arşivin çalışma verimliliğinin ve kalitesinin artması en önemli yararlarıdır.
13. Arşivcilere göre hizmet içi eğitimi gerçekleştirme de birinci derece de sorumluluk Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü'ne aittir. Mesleki dernekleri ve üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi bölümlerini de sorumlu olarak görmektedirler.
14. Arşivciler hizmet içi eğitim konuları arasından tercihleri internet ve bilgisayar kullanımı, elektronik bilgi erişim ve insan psikolojisi gibi daha çok teknolojik boyutlu konularda yoğunlaşırken, kataloglama, sınıflama gibi geleneksel konulara fazla istekli görünmemektedirler.
15. Arşivciler aday memurlukta; yapılacak işlerle ilgili temel bilgi ve beceri kazandıran temel eğitimi, hizmette ise; arşivcilik ile ilgili gelişmeler hakkında bilgi ve beceri kazandıran geliştirme eğitimini almak istemektedirler. Seminer ve konferans arşivcilerin hizmet içi eğitimde en çok tercih edilen eğitim türüdür.
16. Arşivciler için hizmet içi eğitimin çalıştıkları arşivde verilmesinin önemi büyüktür. Arşivciler hizmet içi eğitim sıklığının yılda iki kez ve süresinin bir, iki günden az olmamasını istemektedirler.

Çalışmada Elde Edilen Sonuçlara Dayanarak Şu Öneriler Sunulabilir:

1. İlgili üst birimlerin arşivcilerin hizmet içi eğitim gereksinimlerini karşılamayı en önemli unsur olarak görmeleri gerekmektedir. Bu çerçevede düzenli bir eğitim programları hazırlamadıkları ayrıca diğer kurum ve kişilerden gelecek olan hizmet içi eğitim projelerini destekleyici roller üstlenmelidirler.
2. Arşivcilerin hizmet içi eğitim gereksinimlerinin karşılanması için ilgili üst birimlerin bu alanda kendi içlerinde ilgili birimleri ve bu işleri koordine edebilen bir personelleri bulunmalıdır. Hizmet içi eğitimin amacına ulaşması ve çalışanları yeterli bilgi ve beceriye ulaştırmak açısından önemli bir yapılanma gereklidir.
3. İlgili üst birimler tarafından hizmet içi eğitimler için bütçelerinde yer ayrılmalıdır.
4. Arşivcilerin hizmet içi eğitimlerini gerçekleştirme sorumluluğunu doğrudan tanımlayan ve düzenleyen mevzuat değişikliği yapılmalıdır.
5. İlgili üst birimler arşivcilerin mesleki gelişmeleri takip edebilmeleri için mesleki yayınlar çıkarmaları, seminer, konferans, panel gibi mesleki toplantılara arşivcilerin

katılımını sağlamalıdır. Mesleki gelişmeleri arşivcilerin yakından takibi için iş yükü azaltmalı ve uygun zaman yaratılmalıdır. Yöneticiler hizmet içi eğitim konusunda bilgilendirilmelidir.

6. Bu tür hizmet içi eğitime katılmanın arşiv personelinin meslekte yükselmesine katkı sağlayacağı düzenlemeler gerçekleştirilmektedir.
7. Arşivcilere yurt içinin yanı sıra yurt dışında da hizmet içi eğitim olanakları sağlanmalıdır. Ancak uygulanacak olan eğitimin ücretsiz olması ya da ödenmesi gereken ücretlerin en aza çekilmesi katılım oranını artıracaktır.
8. Arşivcilere yönelik hizmet içi eğitim yılda iki kez ve bir-iki gün süre ile düzenlenmelidir. Bu eğitimlerde üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümü öğretim elemanlarından ve deneyimli yönetici ve arşivcilerden yararlanılmalıdır.
9. Üniversitelerin Bilgi ve Belge Yönetimi Bölümleri arşivlere ve arşivcilere yönelik dersleri içerik ve süre olarak uygun hale getirmeli ve zaman zaman gözden geçirmelidir.
10. Arşivcilerin hizmet içi eğitimine ilişkin modeller geliştirilmeye ve uygulanmaya çalışılmalıdır.

Arşivler kuşkusuz bir milleti oluşturan temel taşlardan bir tanesidir. Geçmişimizin ve geleceğimizin korunduğu ve saklandığı arşivlerimizin daha iyi hizmet verebilmesi ve amacını gerçekleştirebilmesi için personel eğitimine, çalışan personelin bilgisi, becerisi ve donanımına bağlıdır. Bu yüzden arşiv personeli için oluşturulan hizmet içi eğitimler de bu işin bir parçasıdır. Hizmet içi eğitimler oluşturulup, desteklendiğinde arşivler birer bilgi merkezi olarak işlevlerini tam anlamıyla yerine getirebileceklerdir. Bu açıdan hizmet içi eğitim arşivler ve arşivcilerimiz açısından son derece önemli bir unsurdur ve en etkileyici çözüm noktalarından birisidir.

Kaynakça

- Aytac T. *Hizmet içi eğitim kavramı ve uygulamada karşılaşılan sorunlar*. <http://yayim.meb.gov.tr/yayimlar/147/aytac.htm>
- Başaran, İ. E. (1989). *Eğitim yönetimi*. 2. bs. Ankara: Sevinc Matbaası.
- Can, H., Akgün A. ve Kavuncubaşı Ş. (1995). *Kamu ve özel kesimde personel yönetimi*. Ankara: Siyasal Kitapevi.
- Delmas, B. (1991). *Arşivler*. (N. Somer, Çev.). Ankara: T.C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü.
- Karadeniz, Ş. (2008). *Türkiye’de halk kütüphanelerinin hizmet içi eğitim gereksinimleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara:
- Lobban, M. (1997). *Library training guides: Training library assistants*. London: Library Association.

- Mc Kemmish, S. (1993). Introducing archives and archival programs. (J. Ellis, Ed.). *Keeping archives* 2.ed. içinde Pourt Melbourne: The Australian Society of Archivist.
- Nicholson, F. (1993). Issues in continuing education. (B. Woollsi Ed). *Continuing professional education and IFLA: Past, present, and a vision for the future* içinde. Munchen: K.G. Saur,
- Öztürk M. ve Sancak S. *Hizmet içi eğitim uygulamalarının çalışma hayatına etkiler. Journal of Yasar University, 2(7), 761-764.* <http://joy.yasar.edu.tr/makale/7.sayi/hizmet.pdf> adresinden erişildi.
- Ramaiah, C. ve Moorthy, A.L., (2002). The impact of continuing education programmes on library and information science professionals. *Library Review, 51(1), 24-31.*
- Tutum, C. (1979). *Personel yönetimi*. Ankara: TODAİE.
- Wormell, I. (1993). Expanding professional horizons: The challenge of fid in the 1990s. (B. Woolls Ed.). *Continuing Professional Education and IFLA: Past, present and a vision for future* içinde. Munchen: K.G. Saur.